

מכלאות

מנצחים אומללים

ב"כסית" התהלכה ההלצה האחרונה של "עוזי": רצון הבוחרים דומה לכלב. ראו הציונים הכלליים כי הכלב רודף אחריהם ונבהלו. מה לעשות? אם ירצו, ישיגם ה"כלב". עשו את אשר עושה כל אדם נבון הפחד מפני כלבים — שכבו על הארץ ללא נוע, חיכה הכלב שבוע-שבועיים וראה שהאיש שוכב כמה, והסתלק — אל מפא"י. שם יודעים לטפל בכלבים...

זה היה, בערך, סיכום המצב הפוליטי בארץ שבועיים אחרי הבחירות. הציונים הכלליים הדגימו מעשה-להטים אקרוסטיים — אחרי הקפיצה לגובה של יום-הבחירות בא הוינוקלעומק שאחרי. "המפלגה השנייה במדינה" (החמישית בכנסת) השתתקה לחלוטין. "הארץ" החל דורש בחירות חדשות ("כדי לאפשר ברית מפא"י-ציונים-כלליים...") אך תוך-השמתחה עצמו לא עמד על הדרישה. הכל חזר למסלול הקודם.

האמת היתה: הציונים הכלליים נבהלו מעצמם. מה לעשות? קואליציה עם מפא"י פירושה — אבדן הסימפטיה של הבוחרים. וקואליציה ימנית חדשה בהנהגה ציונית כללית אחרי הבחירות — מפני זאת נבהלו הציונים-הכלליים עצמם. משהו דרש ביאושו להזעיק מיד את אבא הלל סילבר, הראשי המחייך מאמריקה ("כדי שתהיה לפחות אישיות אחת...")

משחק הממשלות. לשוא ניסו עסקנים מן הצד לשכנע את המנצחים שהשד אינו גורא כל כך, ושיתכן ממשלה ציונית-כללית שלא תיפול מזו של מפא"י (אחת ההצעות: ראש-ממשלה ברגשטיין, שריהפוז אבא אבן, שריהפנים רוקח, שריהתחבורה קריניצי, שריהמסחר בן-עמי, שריהחינוך שושנה פרסיק, שריהבטחון שמעון בירגו, שריהעבודה אבניאל, שריהמשטרה שיטריה, שריהחקלאות ספיר).

אם לא ננצל את הנצחון ונפתח במסע-תעמולה עצום ומומושך על לבחירות הבאות, לא יהיה נצחון זה סוף ההתחלה אלא התחלת הסוף... אמר אחד מ"מרכיבי ה"ממשלות" בבית-הקפה. וזו היתה גם ההרהר הגשמי הכללי: הנצחון יכול להפוך את המנוצח המסכן לדמות מגוחכת, אם לא ידע לנצל את הישגו.

משני הצדדים מחכים לירידת הציונים הכלליים בדעת הקהל: מפא"י מקוה כי חיובו של גרי יחזיר את האשראי שאבד בגלל זעפן של דב יוסף; ו"חרות" מבטיחה כי אחרי "מהפכת פברואר" של מליקוב-ברגשטיין תבוא "מהפכת אוקטובר" של לנין-בגין.

משלה

השר יצא אחרון

בדיוק נמרץ נפתחה דלת לשכת שר משרד המסחר והתעשייה. בחדר ישבו צפוף

פנים כארבע עשרות עתונאים, והופיע השר החדש יעקב גרי, גבה קומה, חיוך מקסים וקרחת נוצצת. בצעדים קלים בגמישות וב"הבעת יציאות נמרצות, תפס את מקומו ע"י מנהל לשכת המודיעין הממשלתית, יוסף רגב. גם לפני שהוציא הגה מפיו, כבש את לבבות הנאספים.

משרד המסחר והתעשייה אורגן מחדש, ומכיל, מלבד מרכז ההשקעות הקיים ואגף המסחר, ארבעה אגפים חדשים — ירושתו של שר האספקה והקיצוב, לשעבר, דב יוסף; אגף המתכת והמכונות, שיכלול יחידה מיוחדת לחמרי בנין, אגף הטכטיל, ההגה עלה והעיר, אגף יתר התעשיות ואגף הייצוא.

חודשים רבים עברו מאז כינס שר האספקה לשעבר את מסיבת העתונאים האחרונה. במקום להשמיע משהו על התכנית הכלכלית של המשרד, הרביץ מנות לעתור נות הצהובה, הממרת את חיי המדינה (פרט ל"הדור" ו"דבר" לא נוקה אף עתון). ומי בכלל צריך עתוננים? "סיפיק עתון אחד על שני עמודים לכל המדינה, וחסלו!" — אמר.

לאחר סיום דבריו הספיקו העתונאים לראות רק את גבו ועפרו של שר האספקה הנועף, והעובד את החדר מבלי לשמוע מלה מצד המוזמנים.

החיוך לא סר מעל פני השר יעקב גרי. הוא הקשיב ולא נתע ממשרד השאלות "שמעתי על כוחכם בהרצת שאלות!" אמר יעקב גרי, כשהעתונאים גמרו את דבריהם. נוכחתי שהייתם יותר מדי אדיבים כלפי. שאלה אחת של באיכוח העתונות הדתית הביאתהו במבוכה קלה: מדוע "משרד השר את נאומי בשבת?" "לא ידעתי, שזה אסור," השיב מר גרי (נתברר שהיתה טעות וה"שדור סודר במוצאי שבת). ומה בדבר נייר עתוננים? — שאל אחד. "אני מתייחס בחשיבות רבה לעתונות, ולא מתקבל על הדעת שהעתונות תישאר יום אחד בלי נייר!" ענה השר בכבוד ראש. ורק כלאחר יד הוסיף למנהלי העתונים: "בעצם, תלוי הכל לא בי, כי אם בקפלן, אם הוא לא יתן דביוס, לא יועיל הרצון הטוב שלנו..."

הרושם הגיע לשלמות כשהשר החדש לא עזב את החדר עד שיצא המוזמן האחרון...

דוליק המפשי

מנהל האוצר ויועצה הכלכלי של הממשי, הרפולומט הפיננסי מר דוד הורר, בין, חד עין ורחב המצח, (היועץ לכל בשם "דוליק") יוצא שוב לבריטניה לסירוב האחרון. משרתו להפשי את השטר לינגים הקפואים — החוב הבריטי מימי המנדט. מאז הקמת המדינה אחד ממקורות הפינסה העיקריים של הכלכלה הישראלית (וגם כיסוי למטבע הישראלי).

את דוליק מלווים הפעם הממונה על הכנסות המדינה, ("מסי-הכנסה") א. א. ברג, מן, והיועץ לעניני דלק ע"י האוצר י. ("הגיינגי") קולוב.

משרד-התעשייה יעקב גרי
בכניסה, חיוך

משרד-התעשייה דב יוסף
ביציאה, זעף

אשתקד, כשעלה בידי מר דוד הוררובין "להפשי" 12 מיליון שטרלינגים קפואים, נערכה לכבודו מסיבה על כוס יין באגף דת העתונאים. כל המסובים גמרו עליו את ההלל, אולם דוליק ציין שאת המחמאה הנעימה ביותר שמע דוקא מפי יריב תקיף של הממשלה שאמר: האתה הוא זה, ש-הציל את המשטר הרקוב לעוד שנה אחת?

מהשטרלינגים שוותרו לא נותר ביני-תיים אף שילינג אחד. ואילו היתרות, ש-עודן קפואות, מסתכמות בסך של 12.8 מיליון (במקום 15 מיליון שקיוו להם). הן מורכבות משני חלקים: ממחלקת ה-הוצאה (אס"ק) והבנקים המקומיים. במשך השנה היתה כנראה הזדמנות לבנקים ל-שחרר כמה מיליונים — ללא פירסום יתר בריבים.

נוכחות ברגמן וקולוב במשלחת נותנה מקום לניחושים מענינים. קולוב — זה מעורר מחשבות על נפט. ברור. אבל ברג-מן? ברגמן הוא מנהל מחלקת המסים — וממשלת ישראל (החייבת סכום די הגון לחברות הנפט) עומדת עתה להגיש חשבון נגדי: המסים שחברות הנפט חייבות לממשי שלת הארץ (מימי המנדט ואילך).

קרוב לחודאי שזהו הסיכוי האחרון ב-מאבק השטרלינגים, ומלאי הדביוס של המדינה יוגדל ב-13 מיליון ל"ש בקירוב. אבל הממשלה שתיבחר בעוד שנתיים (ב-עזרת השם) תעמוד כבר בפני אביס ריק.

משק

בשיטת "הסרט הנע"

"פה תהיה" "טריט הישראלית" — הסביר אפרים אילון, גוף מוצק, סנטר כפול,

ב-1946 ייצר קיור-פריור את המכונות הראשונות, וב-1949 הגיע מספר המכונות המיוצרות ל-400,000. (פורד שיוק 350,000 במשך 10 שנים, ו"גנרל-מוטורס" — 400,000 — ב-6 שנים).

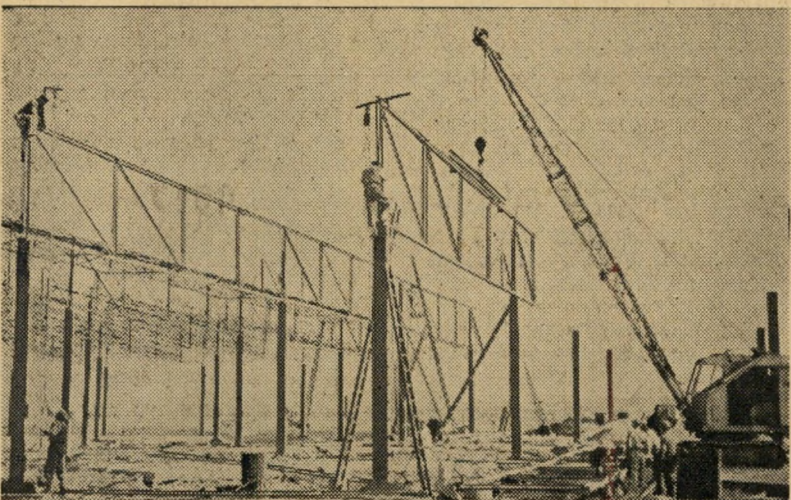
ההון הרשום של חברת "קיור-פריור" בישראל הוא 2½ מיליון דולר. "קיור פריור" משתתף ב-20 אחוז והיתר הון יש-ראלי.

"הדוב בעיר ועורו כבר נמכר". המפעל טרם הושלם אבל 500 מכונות כבר נמכרו בחו"ל.

לחברה הישראלית ניתנה זכות יחידה לשיווק ב-28 ארצות. 90 אחוז מהייצור נועד לייצוא ו-10 אחוז לצרכי הארץ. מכיון גית לוקסוס תעלה 2,000 דולר ומכונות סטנדרט 1,300 דולר (500 ל"י). בכוחו של המפעל לייצר 20 מכונות נוסעים ליום, (המבנה משתנה: 6 מקומות, או 2 מקומות ומקום ל-800 ק"ג משא. מודל 1951), ו-5 מכונות משא. הייצוא שלנו ייגדל ע"י שיווק המכונות ב-15 מיליון דולר לשנה.

לנמל חיפה זורם בינתיים, הציוו וחלקי המכונות, שיורכבו בארץ. במרוצת הזמן יובאו רק החלקים העיקריים ואילו הצמיגים, וכוכיות, ריפוז, ראדיאטורים וכו', יהיו כולם מתוצרת הארץ. שיטת הייצור תהיה שיטת "הסרט הנע" — חידוש גדול בארץ.

ישראל היא, אמנם, עניה במתכת, אבל גם בבריטניה, למשל, אין גדלה כותנה. יומת הפרט הפכה את שוץ העניה באוצרות טבעיים לאם תעשית המכשירים המדויקים בעולם. שוודיה, פינלנד, טורקיה, ואחת מ-ארצות אפריקה פתחו כבר אקדמיסטים על כמות ניכרת של מכונות — אם לא תתי-

בנין קיור-פריור בחיפה
עור הדוב כבר נמכר

קבלנה תקלות בלתי צפויות מראש, תיהפך ישראל מרכז לשיוק המכונות.

גינטלמן מבטיח צמיגים

בעוד שקיור ופריור דואגים למכונות, בא שמעון אלמן, מנהל "החברה הכללית לצמיגים ומוצרי גומי", שנוסדה זה עתה, ומבטיח גם את הצמיגים. אמנם, אין לו עדיין מה להראות — ולכן הצגי לעתונאים, במקום צמיגים, מוצר חי: את המהנדס הראשי של "גנרל טיירס", מר אור, גינטלמן אלגנטי, ממושקף, בעל פנים צחות ושערות שיבה, שבא מארצות-הברית כדי לסייע בביצוע המשימה.

ההון המושקע במפעל הצמיגים אינו נור-פל מזה של "קיור פריור" — מיליון ל"י במזומנים. מפעל הצמיגים ישתרע על 50 דונם. יכסה את כל התצרוכת הארצית ו-ידאג גם לייצוא. תוצרת "גנרל טיירס" ת-שולב יפה עם מוצרי "קיור פריור", ות-הוה חוליה נוספת בשרשרת החסכוניות במטבע זר.

לידיעת בעלי המכונות יש להוסיף, ש-מפעל הצמיגים יעסוק גם בתיוקן צמיגים משומשים. מיסד "גנרל טיירס", מר ויליאם אורגיל, אינו רוצה לסטות מן המסורת. לפ-ני חמשים שנה יסד ויליאם אורגיל בית מלאכה קטן לתיוקן צמיגים והיום הוא אחד מגדולי התעשיינים בעולם. ב-5 ארצות קיי-מים כבר מפעלי "גנרל טיירס" וישראל הופכת את החמישה לששיה. מכונות בעוד

לקהל האורחים. המנהל הוא מותיקי התנועה הרביוניסטית ומיסידי אצ"ל. החקשר יחד עם דוד רויאל לאינטליגנס, ובשעה שפעל רויאל בעירק, פעל הוא בארצות הבלקן. בימי המאבק ישב בלטרון ואחרי כן יצא לארה"ב ועשה גדולות בשדה רכישת הנשק. המתבוננים התפעלו משלדי הברזל הע-נקיים שהקימה חברת "קיור פריור" על שטח של 15,000 מ"מ. בעוד ששה שבועות ייצרו כאן את המכונות הראשונות ב"ש-ראל" — הוסיף המנהל הישראלי גם הוא מותיקי הרביוניסטים ומיסידי אצ"ל. חברו של אפרים אילון בעניני "הרוכש" בארה"ב וגם לטובת "ההגנה". מפעל קיור פריור זהו חזון שהפך למציאות סיים את דבריו.

הגרי י. קיור, הבן הרביעי למשפחת מהגרים גרמנית, נולד ב-1882. בגיל 13 התחיל בקריירה המסחרית שלו. עבד כזבן בחנות סקסטיל, וב-1914 עמד בראש ה-חברה, הגרי י. קיור, לסלילת מסילות ברזל בקולומביה הבריטית. לאחר זמן קצר קיבל את הונכיון לסלילת כבישים בקליפורניה. ב-1927 ניגש להגשמת "התכנית הקובאנית" המפורסמת, בסכום של 20 מיליון דולר.

500 מכונות נמכרו. הגרי י. קיור הרחיב את שטח פעולתו ובמרוצת הזמן הפכה החברה שלו לאחת הגדולות בעולם. בעת מלחמת העולם השנייה, ייצר את ה-ליברטי שפס", האניות שנוצרו בשיטת הסרט הנע (אניה כל 3 ימים) והצילו את בנות הברית מסכנות הצוללות הגרמניות.